
pashupati panchAsya stavaH

பசுபதி பஞ்சாஸ்ய ஸ்தவ:

Document Information

Text title : pashupati panchAsya stavaH

File name : pashupati5.itx

Category : panchaka, shiva

Location : doc_shiva

Transliterated by : N.Balasubramanian bbalu at satyam.net.in

Proofread by : N.Balasubramanian bbalu at satyam.net.in

Description-comments : in praise of Lord Pashupati with five faces.

Latest update : June 21, 2012

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

August 30, 2023

sanskritdocuments.org

pashupati panchAsya stavaH

பஸுபதி பஞ்சாஸ்ய ஸ்தவ:

ஸதா³ ஸத்யோஜாதஸ்மிதமது⁴ரஸாஸ்வாத³பரயா
ப⁴வாந்யா த்³ரு³க்பாத⁴ரமரததிபி⁴ஸ்சும்பி³தபுடம் |
அபாம் பத்யு: காஷ்டா²ம் ஸ்ரிதமதி⁴கஸீதம் பஸுபதே-
ர்முக்²ம் ஸத்யோஜாதம் மம து³ரிதஜாதம் வ்யபநயேத் || 1 ||

ஜடாந்த:ஸ்வர்து⁴ந்யாஸ்ஸிரிமுக்²வாதைரவமதிம்
க³தம் வாமாம் ருஷ்டாமநுநயஸஹஸ்ரை: ப்ரஸமிதும் |
கிரத்யோதஸ்நம் வாமம் நயநமக்³ஜானேத்ரக்⁴டிதம்
த³த⁴த்³வாமம் வக்த்ரம் ஹரது மம காமம், பஸுபதே: || 2 ||

க³லே கோ⁴ரஜ்வாலம் க³ரலமபி க³ண்ரு³ஷஸத்³ரு³ஸம்
நிதா³கா⁴ந்தே, க³ர்ஜத்³க⁴நவத்³திநீலம் வஹதி யத் |
நிரஸ்தும் விஸ்வாக⁴ப்ரசயமதி⁴திஷ்ட²த்³யமதி³ஸம்
ஹயகோ⁴ரம் தத்³வக்த்ரம் லக்⁴யது மத்³ம் மே, பஸுபதே: || 3 ||

புமர்தா²நம் பூர்திம் ப்ரணதஸிரஸாம் தா³துமநிஸம்
ஜலாபா⁴வோ மாபூ⁴தி³தி ஸிரஸி க³ங்கா³ம் வஹதி யத் |
ஸுரேஸாஸாஸ்பூ²ர்திம் முகுடஸஸிபா⁴ஸா கிரதி தத்
முக்²ம் தத் பும்ரூபம் ஹரது மம மோஹம், பஸுபதே: || 4 ||

ரமேஸோ வாகீ³ஸோ தி³வஸரஜநீஸௌ பரஸுத்³ரு³க்
ஸுரேஸோ தை³த்யேஸோ நிஸிசரகுலேஸோ⁵த² த⁴நத: ³ |
யது³ர்த⁴வாம்ஸுவ்ராதைஸ்ஸிவசரிதவந்த: பரிணதா:
ததை³ஸாநம் வக்த்ரம் ஹரது ப⁴வபாஸம், பஸுபதே: || 5 ||

COMMENTS:-

Tha above verses are in praise of Lord Shiva, renowned by the name Pashupati in the temple in Nepal.(பஞ்ச) pancha means five, (ஆஸ்யம்) Asyam means the face, and(ஸ்தவம்) stavam means a hymn in praise. So the title says that this is in praise of Lord Pashupati with five faces.

NEPAL: - The kingdom of Nepal is India's neighbour. The state is situated high in the Himalaya mountains. Mount Everest, the highest peak in the world, is situated in Nepal. It is an ancient country and has been referred to in our puranas like Skandam and Bhagavatam. The Skanda Purana in the chapter Nepala Mahatmayam says that fortunate indeed are those who live in that country, because they are blessed with all the four goals(புருஷார்தா:²) of life, to wit, dharma, artha, kama and moksha. They are able to have darshan of the Lord Pashupati whom even devas cannot see directly.

புரீ பாஸுபதீ த⁴ந்யா சதுர்வர்க³-ப²லப்ரதா³ |
 ஜ்யோதீருபம் மஹாலிங்க³ம் யத்ரா³க்³நௌ தப்தகாஞ்சநம் ||
 த⁴ந்யா நைபாலிகா மர்த்யா: தத்³ருபம் கோ³சரம் விபு⁴ம் |
 பஸ்யந்தி யே⁵பி தே³வாநாம் ஸாக்ஷா³த்புநரகோ³சரம் |

Nepal is described as a gem amongst holy places. The Skanda Puranam further says that the people there will be calm, and will have other good qualities. The place is situated in high mountains, among dense forests and has remarkable scenic beauty; and in such wonderful surrounding shines Lord Pashupatinath as the very embodiment of wisdom. (Nepala mahatmyam.7-54).
 ஸம்பூர்ணே பா⁴ரதே⁵ஸ்மிந்நபி வஸு-ப⁴ரிதே பூ⁴ஸிர:-ஸ்தா²நபூ⁴தே
 ஸஸ்வச்சா²ந்த்யாதி³-கேந்த்³ரே ஹிமகி³ரி-ஸிக²ரே⁵ப⁴யுத்தரே⁵த⁴யுத்தமே⁵ந்த: |
 புண்யே நைஸர்க³-ரமயே பரக³ஹந-வநே ஸத்³விசித்ரே பவித்ரே
 க்ஷேத்ரே நேபால-ஸம்ஜ்ஞே லஸதி பஸுபதி-ஜ்யோதிராத்மா சிதீ³ஸ: ||

It was a Hindu kingdom, the only one in the world, till recently. Here, in Nepal, Lord Pashupati is seen as a lingam, nearly four feet high. and with five faces - four facing the four directions and the fifth facing up. The pujaries draw the Shri Chakra on the lingam daily before commencing the puja. The full moon day (paurnamiபௌர்ணமீ) is specially celebrated when a huge quantity of rice is cooked along with vegetables. The rice is shaped as a lingam and offered to the Lord and deeparadhanam is performed. The temple attracts huge crowds on Shivaratri day when people throng to the

temple during the entire day to have darshan of the Lord.

FIVE FACES OF SHIVA:- Because of his five faces Shiva has the name

பஞ்சவக்த்ர: | பஞ்சஸங்க்²யாகாநி வக்த்ராணி முகா²நி நாநாருபாணி யஸ்ய ஸ ததா² | (Shivasahasranamam-Padmapuranam). These faces have the following names. ஈஸாந, தத்புருஷ, அகோ⁴ர, வாமதே³வ, and ஸத்³யோஜாத. These faces face up the sky, East, South, North and West respectively. It seems that a lingam with five faces as described here is to be seen only in the Pashupati temple in Nepal and the temple attached to the Shankara math in Tiruvanaikkaval near Trichy. The hymn given in the beginning has salutations to the five faces of the Lord.

We have the salutations to Shiva's five faces in Mahanyasam that is chanted before chanting the vedic hymn Shri Rudram. There are two Nyasams, the Mahanyasam and the Laghunyasam. Maha(மஹத்) means big. Laghu is the opposite,(லகு⁴) means light, not heavy. The Mahanyasam is a part of the methodology of chanting of the Rudram on special occasions such as Pradosham, Shivaratri. Typically, during a Rudra parayanam at home, one recites the Laghunyasam. Such a Shri Rudra parayanam in a public place of worship such as a temple is preceded by the recital of the Mahanyasam. As the name difference indicates, the Laghunyasam is shorter. The Mahanyasam invokes the deity of Shri Rudra in His many forms of Indra, Agni, Yama, Varuna etc in the different limbs (anga's) of the one who chants. Such an invoking is done to seek the blessings of the Lord, and at the same time giving one and all a feeling of immediate presence of the Lord in the vicinity of the chanting. The Mahanyasam has certain chapters of the Shri Rudram, the Purusha Suktam etc repeated in it. The Shiva samkalpam is also part of this. The prayers addressed to the five faces of Shiva are given below.

தத்புருஷாய வித்³மஹே மஹாதே³வாய தீ⁴மஹி | தந்நோ ருத்³ர: ப்ரசோத³யாத் ||

ஸம்வர்தாக்³நி-தடித்³ப்த-கநகப்ரஸ்பர்தி⁴ - தேஜோருணாம்

க³ம்⁴ரத்⁴வநி-ஸாமவேத³ஜநகம் தாம்ராத⁴ரம் ஸுந்த³ரம் |

அர்தே⁴ந்து³த்³யுதி-லோல-பிங்க³ல ஜடா பா⁴ர-ப்ரபோ³த்³தோ⁴த³கம்

வந்தே³ ஸித்³த⁴ஸுராஸுரேந்த்³ர-நமிதம் பூர்வம் முக²ம் ஸூலிந: ||

ஓ நமோ ப⁴க³வதே ருத்³ராய | பூர்வாங்க³ முகா²ய நம: ||

The above verse is in salutation of Tatpuruṣa facing East.

அகோ⁴ரே⁴ப⁴யோ⁴ஶ²த² கோ⁴ரே⁴ப⁴யோ கோ⁴ரகோ⁴ரதரே⁴ய: |
ஸர்வே⁴ய: ஸர்வ⁴ஸர்வே⁴யோ நமஸ்தே அஸ்து ருத்³ரரூபே⁴ய: ||

காலா⁴ர-⁴ரமராஞ்ஜந-³யுதிநி⁴ம் வ்யாவ்ரு³த்தபிங்கே³க்ஷணம்
கர்ணோ³பா⁴ஸித-போ⁴கி³மஸ்தகமணி-ப்ரோ³தி³ந்நத³ம்ஷட்ராங்குரம் |
ஸர்ப்ரோதகபால-ஸூக்திஸகல-வ்யாகீர்ணதாஸேக²ரம்
வந்தே³ த³க்ஷிணமீஸ்வரஸ்ய வத³நம் சாத²ர்வநாதோ³த³யம் ||

ஓ நமோ ப⁴க³வதே ருத்³ராய | த³க்ஷிணங்க³ முகா²ய நம: ||

The above verse is in salutation of Aghora facing South.

ஸு³யோஜாதம் ப்ரப³யாமி ஸு³யோ ஜாதாய வை நமோ நம: |
ப⁴வே ப⁴வே நாதி⁴வே ப⁴வஸ்வ மாம் | ப⁴வோ³தி³ப⁴வாய நம: ||

ப்ராலேயாசலமிந்து³குந்த³-த⁴வளம் கோ³க்ஷீரபே²ந்ரப⁴ம்
ப⁴ஸ்மா⁴யங்க³மநங்க³தே³ஹத³ஹந-ஜ்வாலாவலீலோசநம் |
விஷ்ணு³ப்ரஹ்மமரு³க³ணர்சிதபத³ம் ரு³க்வே³நாதோ³த³யம்
வந்தே³ஶஹம் ஸகலம் கலங்கரஹிதம் ஸ்தா²ணோ²முக²ம் பஸ்சிமம் ||

ஓ நமோ ப⁴க³வதே ருத்³ராய | பஸ்சிமாங்க³ முகா²ய நம: ||

The above verse is in salutation of Sadyojata facing West.

வா⁴மதே³வாய நமோ ஜ்யேஷ்டா²ய நம: ஸ்ரேஷ்டா²ய நமோ ருத்³ராய நம:
காலாய நம: கலவிகரணாய நமோ ப³லவிகரணாய நமோ ப³லாய நமோ
ப³லப்ரமத²நாய நமஸஸர்வபூ⁴த³மநாய நமோ ம²நோ²ந்மநாய நம: ||

கௌ³ரம் குங்கும பங்கிதம் ஸுதிலகம் வ்யாபாண்டு³மண்ட³ஸ்த²லம்
ப⁴ரூவிக்கே³ப-கடாக்ஷவீக்ஷணஸஸ்தஸம்ஸக்தகர்ணோ³த³பலம் |
ஸ்நிக்³த⁴ம் பி³ம்ப³லாத⁴ரம் ப்ரஹஸிதம் நீலாலகாலங்க்ரு³தம்
வந்தே³ யாஜுஷ-வே³த³கோ⁴ஷஜநகம் வக்த்ரம் ஹரஸ்யோத்தரம் ||

ஓ நமோ ப⁴க³வதே ருத்³ராய | உத்தராங்க³ முகா²ய நம: ||

The above verse is in salutation of Vamadeva facing North .

ஈஸாநஸ்ஸர்வவித்³யாநாமீஸ்வர: ஸர்வ பூ⁴தாநாம்
 ப்³ரஹ்மாதி⁴பதி³ரஹ்மணேதி⁴பதி³ரஹ்மா ஸ்ரீவோ
 மே அஸ்து ஸதா³ஸ்ரீவோம் ||

வ்யக்தாவ்யக்தநிரூபிதம் ச பரமம் ஷட்த்ரிம்ஸதத்த்வாதி⁴கம்
 தஸ்மாது³த்தர-தத்த்வமக்ஷரமிதி த்⁴யேயம் ஸதா³ யோகி³பி:4 |
 ஓங்காராதி³-ஸமஸ்தமந்த்ரஜநகம் ஸலிக்ஷமாதிஸலிக்ஷமம் பரம்
 வந்தே³ பஞ்சமமீஸ்வரஸ்ய வத³நம் க²வ்யாபி தேஜோமயம் ||
 ஓ நமோ ப⁴க்³வதே ருத்³ராய | ஊர்த்⁴வாங்க³ முகா²ய நம: ||
 The above verse is in salutation of Ishana facing up - the sky.

THE SIGNIFICANCE OF FIVE FACES :- What is the significance of Shiva being said to have five faces? This is explained in detail by Shri Nilakanta Dikshita in his commentary called Shivatattva rahasyam to Shiva 108 Namavali. The name பஞ்சவக்த்ர: is the 52nd name in the namavali. A chapter from the elaborate commentary is given below.

தாநி ச பஞ்ச முகா²நி
 ஈஸாந-தத்புருஷாகோ⁴ர-வாமதே³வ-ஸத³யோஜாதாக்²ய-பஞ்ச-
 ப்³ரஹ்மாத்தமகாநி, தாநி ச பஞ்சப்³ரஹ்மாணி பூ⁴த- பஞ்சக,
 தந்மாத்ரு³-பஞ்சக, கர்மேந்த³ரிய-பஞ்சக, ஜ்ஞானேந்த³ரிய-பஞ்சக,
 புருஷ-ப்ரக்ரு³தி-பு³த்³யஹங்கார மநோரூப-தத்த்வ- பஞ்சக,
 நிவ்ரு³த்திப்ரதிஷ்டா²வித்³யாஸாந்தி, ஸாந்த்யதீதா²ய கலா-பஞ்சக,
 ப்³ரஹ்மா, விஷ்ணு, ருத்³ர, மஹேஸ்வர, ஸதா³ஸ்ரீவாக்²ய-மூர்தி-பஞ்சக,
 ஸிவஸாதா³க்²ய, மூர்தஸாதா³க்²ய, மூர்தஸாதா³க்²ய-கர்³த்ரு³ஸாதா³க்²ய-கர்³மஸாதா³க்²ய
 ஸாதா³க்²ய பஞ்சகாத்தமகாநீதி ஸிவபுராணாக்³மேஷு ப்ரஸித்த³தம் |

A full discussion of this topic is beyond the scope of this writeup. One may have to approach a scholar for further details on this subject.

'Pashupati' means the protector of the kine. Every thing in creation from Brahma the creator down to immovables are known as pashus. Shiva is known as Pashupati since He is their Lord. The name occurs in vedas (eg) in Shri Rudram that says. நமோ வ்ரு³க்ஷேப்⁴யோ ஹரிகேஸேப்⁴ய: பஸூநாம் பதயே நம: |

It also occurs in the Shiva 108 namavali (no.92) and Shiva 1000 namavali. In the Shiva sahasranamam(Padmapuranam) (No.44) we find the following.

பஸுபதி: - பஸுநாம் ப்³ரஹ்மா³நாம் த்³விபதா³ம் சதுஷ்பதா³ம் ச பதிர்நாயக: |
 “ப்³ரஹ்மா³யா: ஸ்தா²வராந்தாஸ்ச பஸவ: பரிகீர்திதா: |
 தேஷாம் பதிவாத்³விஸ்வேஸோ ப⁴வ: பஸுபதி: ஸ்ம்ரு³த: ||” இதி புராணம் |
 “ஸர்வதா³ யத்பஸுநிப்பாதி தேஷு யத்³ரமதே புந: |
 தேஷாமதி⁴பதிர்யச்ச தஸ்மாத்தபஸுபதி: ஸ்ம்ரு³த: ||” இதி மஹாபா⁴ரதம் |
 Nepal is therefore known as Pashupatipuri after the Lord.

The river Vangmati flows close to the temple of Pashupati. The waters from the river are used for the daily ablutions in the temple. It is said that after Lord Narasimha appeared, killed the demon king and blessed Prahlada. Then He disappeared from the scene. Prahlada was greatly disappointed at this. He wanted to see the Lord again and did severe penance. Lord Shiva was impressed by this and laughed in happiness. Water flowed from His mouth at that time and turned into a river. The river that flowed from His mouth came to be known as Vangmati. (From Nepala Mahatmyam).

ப⁴க³வந்தம் தமந்வேஷ்டும் யதா³ பா⁴க³வதோ யயௌ |
 தமத்³ரு³ஷ்ட்வா தபஸ்தேபே ஹிமவச்சி²க²ரே ஸுபே⁴ ||
 த்³ரு³ஷ்ட்வா தம் ஸம்ப⁴ரா³க³த்ய ஹாஸ்யமுச்சைச்சகார ஹ |
 ததோ நதீ³ ஸமுத்பந்நா ஹ்யுந்நதாத் கிரிக³ஹ்வரா³த் ||
 வசநாந்மம தை³த்யேந்த்³ர ப்³ஹிர்யாதா யதோ நதீ³ |
 அதோ⁵ஸ்யா வாங்மதீ நாம ப⁴விஷ்யதி ந ஸம்ஸய: |
 ப்ரஹ்லாத³ க³ச்ச² தை³த்யேந்த்³ர விஷ்ணு⁴க்திர்த்³ரு³டா⁴ஸ்து தே ||

Lord Shiva blessed Prahlada that his devotion to Hari will remain firm.

Nepal also has the river Gandaki. Shaligrama stones are found in the river bed. They are symbolic of Lord Vishnu. Shrimad Bhagavatam makes a reference to the river in Book 5 - chapter 7 when it narrates the story of King Bharata. This country came to be known as Bharata Varsha after this king only. The king, after ruling over the country for a long time renounced everything and repaired to the forests to the hermitage of

Sage Pulaha situated on the banks of river Gandaki. It is said that Lord Hari reveals His form to His devotees there in the ashram even today. The holy river Chakranadi (Gandaki) hallows on both sides the places of this ashrama through contact with circular (wheel like) pebbles on both sides. This place is known as the ShaligramakShetra.

ஏவம் வர்ஷாயுதஸஹஸ்ரபர்யந்தாவஸிதகர்மநிர்வாணாவஸரோ⁵தி⁴பு⁴ஜ்யமாநம்
ஸ்வதநயேப்⁴யோ ரிக்த²ம் பித்ரு³பைதாமஹம் யதா²தா³யம் விப⁴ஜ்ய
ஸ்வயம் ஸகலஸம்பந்நிகேதாத் ஸ்வநிகேதாத் புலஹாஸ்ரமம் ப்ரவ்வராஜ || 8 ||

யத்ர ஹ வாவ ப⁴க³வாந் ஹிரி³யாபி தத்ரத்யாநாம்
நிஜ்ஜநாநாம் வாத்தஸல்யேந ஸம்நிதா⁴ப்யத இச்சா²ரு²பேண || 9 ||

யத்ராஸ்ரமபதா³ந்யுப⁴யதோநாபீ⁴பி⁴ர்த்³ரு³ஷ்ச்சக்ரைஸ்சக்ரநதீ³ நாம
ஸரித்ப்ரவரா ஸர்வத: பவித்ரீகரோதி || 10 ||

HISTORICAL NOTES:-

The documents in the National Archives of Nepal reveal that Shri Shankaracharya visited Nepal during his travels around the country. He had discussions with the then king of Nepal who was a Buddhist and weaned him away from Buddhism to Hinduism. He made changes to the way pujas were being done in Pashupatinath temple and arranged to have regular pujas done by priests got from South India. Four priests, properly trained in the temple procedures and reciting the vedas perform the pujas to the four faces on the four sides. These facts are also to be seen in the text Punyashloka manjari that deals with the history of the Kanchi Shankara math. It also says that Shri Vipulananda Sadashiva - the 53rd acharya in the lineage of acharyas of the math visited Nepal. He was warmly received by the king and honoured by him. The following verse in the text says that.

நிஜநீவ்ரு³த³க்³ரஹேதிகே²த³த்யஜநேபாலந்ரு³பாலபூஜ்யபாத: ³ |
ஸ புரோ மம ஸாதூ⁴ ஸந்நித⁴த்தாம் விப²லாநநத³ஸதா³ஸிவோ⁵ப்ரமத்த: ||

This fact is also mentioned as

நேபாலாதி³ந்ரு³பாலமெளலிவித⁴ரு³தஹீஸாஸந ...

in the Vyasachaliya Shankaravijayam ..

Shri Vyasachala was the disciple of Shri Vipulananda Sadashiva and succeeded him as the 54th head of the math. He is the author of Vyasachaliya Shankaravijayam. The details show that the Shri Vipulananda Sadashiva visited Nepal when it was in the grip of severe famine. He blessed the state and brought relief from the severe famine.

Now, before concluding, let us ponder as to what we should seek from Lord Pashupati. Shri Shankaracharya, in his Shivanandalahari (verse No.68) shows us the way. Let us join him in this moving appeal to Lord Pashupati.

அமிதமுத³ம்ரு³தம் முஹூர்து³ஹந்தீம்
 விமல-ப⁴வத்பத³-கோ³ஷ்ட²மாவஸந்தீம் |
 ஸத³ய பரூபதே ஸு-புண்ய-பாகம்
 மம பரிபாலய ப⁴க்தி-தே⁴நுமேகாம் || 68 ||

Pashu(பரூ) means cattle in general. Here the acharya takes it to mean a cow. The 'cow' in this instance is devotion or bhakti. Lord Pashupati is the owner of the cow. The acharya requests the Lord to take care of the bhakti 'cow' and nourish it or, in other words, make his devotion to Him firm and unwavering. The cow shed will generally be unclean. But the bhakti cow will not stay in unclean places. It stays in a very clean place (viz.) the Lord's feet. விமல-ப⁴வத்பத³-கோ³ஷ்ட²மாவஸந்தீம் |

விமல = clean, pure. ப⁴வத்பத³-கோ³ஷ்ட²மாவஸந்தீம் = staying in the cow-pen of your feet. கோ³ஷ்ட²ம் = cowpen. This implies that the place where bhakti resides is a very exalted one. The ordinary cow can give only milk, in limited quantities and that too at specific times only. This bhakti cow is capable of giving us many good things - and that too all the time and in abundance and most importantly the nectar called 'bliss'. So, அமிதமுத³ம்ரு³தம் முஹூர்து³ஹந்தீம் | அமித = unlimited. முத³ம் = joy, happiness. அம்ரு³தம் = nectar. து³ஹந்தீம் = yielding. முஹூ: = often, frequently. The cow will be tied to a peg fixed to the ground. Bhakti is the result of good deeds or punya done in many births. So, the bhakti cow is tied to the peg that is the fruition

of good deeds or punyam done in numerous births.ஸுபண்ய-பாகாம் । The Lord is requested to take care of such a cow. Lord Pashupati is addressed asஸத³ய பஸுபதே = O! the compassionate Pashupati!. This indicates that the Lord has a kind heart and will certainly listen to our pleading.

Encoded and proofread N.Balasubramanian bbalu@satyam.net.in

——
pashupati panchAsya stavaH

pdf was typeset on August 30, 2023

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

